

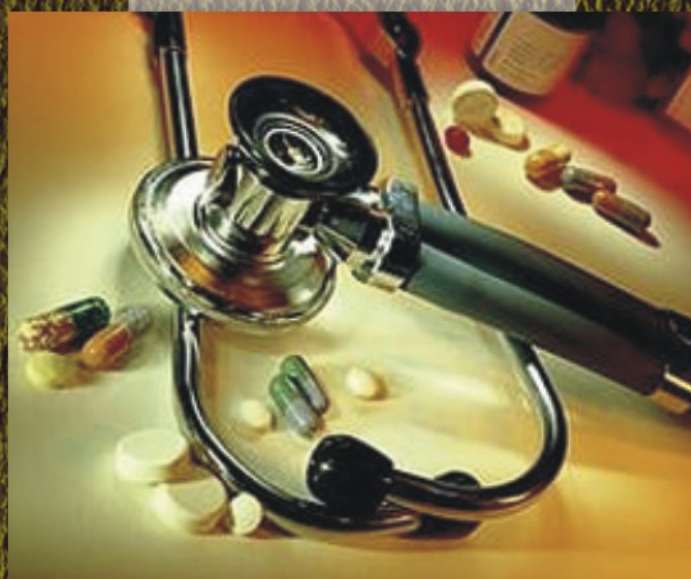

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Вищий державний навчальний заклад України
«УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ»

95
років
ВДНЗУ «УМСА»

УДОСКОНАЛЕННЯ **ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ** **У СУЧАСНИХ УМОВАХ**

МАТЕРІАЛИ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ

Полтава – 2016

Міністерство охорони здоров'я України

**Вищий державний навчальний заклад України
«Українська медична стоматологічна академія»**

УДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

*Матеріали
науково-практичної конференції з міжнародною участю
24 березня 2016 року*

м. Полтава – 2016

УДК 378.001.1

Друкується за рішенням
вченої ради ВДНЗУ «УМСА»
від 24 червня 2015 р., протокол № 9

Конференція внесена до Реєстру з'їздів, конгресів, симпозіумів та науково-практичних конференцій та Реєстру медичних виставок на 2016 рік (лист Українського центру наукової медичної інформації та патентно-ліцензійної роботи від 04.02.2016 р. № 30)

Редакційна колегія:

проф. Ждан В.М.	– ректор академії, головний редактор
проф. Бобирьов В.М.	– перший проректор з науково-педагогічної роботи, відповідальний редактор
проф. Білаш С.М.	– начальник відділу з науково-педагогічної роботи та організації навчально-наукового процесу
доц. Лещенко Т.О.	– зав. кафедри українознавства та гуманітарної підготовки
доц. Бєляєва О.М.	– зав. кафедри іноземних мов з латинською мовою та медичною термінологією
доц. Карпенко О.О.	– доцент кафедри дитячої терапевтичної стоматології з профілактикою стоматологічних захворювань
доц. Панькевич А.І.	– доцент кафедри дитячої хірургічної стоматології з пропедевтикою хірургічної стоматології
доц. Саргош О.Д.	– доцент кафедри гігієни, екології та охорони праці в галузі
доц. Свінцицька Н.Л.	– доцент кафедри анатомії людини
доц. Чорна І.О.	– доцент кафедри загальної хірургії з доглядом за хворими
доц. Ярмола Т.І.	– доцент кафедри внутрішньої медицини № 2 з професійними хворобами
Нетудихата О.М.	– зав. навчально-методичного кабінету

ФОРМУВАННЯ КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ АНГЛОМОВНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ»

Свінцицька Н.Л., Шерстюк О.О., Устенко Р.Л., Пілюгін А.В., Каценко А.Л.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

У статті показано, що з метою підвищення конкурентоспроможності ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія» на міжнародному рівні доречними є активне залучення іноземних громадян до навчання в академії та підготовка медичних кадрів високого кваліфікаційного рівня. Наголошується, що актуальною проблемою залишається впровадження ефективних методів викладання морфологічних дисциплін іноземним студентам англійської форми навчання з метою формування в них клінічного мислення.

Ключові слова: освіта у вищих медичних закладах, формування клінічного мислення, анатомія, морфологія.

У ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», як і в більшості медичних вишів, значна увага приділяється підготовці іноземних громадян. Світова практика засвідчує, що така спрямованість навчального закладу має низку переваг: контингент іноземних громадян, які навчаються у вищому навчальному закладі, значною мірою впливає на його визнання у світовій системі вищої освіти, суттєво підвищує його рейтинг на міжнародному рівні; випускники з іноземних громадян є носіями інформації в зарубіжних країнах про конкретний вищий навчальний заклад, систему вищої освіти країни, політичний устрій, економічний та соціокультурний потенціали, ступінь розвитку держави; навчання іноземних громадян є прямою інвестицією в систему освіти України [3; 5; 8].

Навчання англійською мовою відкриває нові економічні резерви для вітчизняних медичних вишів і підвищує їхню конкурентоспроможність на міжнародних ринках вищої освіти, дає студентам можливість стажування чи спеціалізації в країнах Західної Європи, Канади, США; крім того, переважна більшість інформаційних ресурсів Internet та інших пошуково-бібліотечних баз даних англійською мовою; робочою мовою переважної більшості міжнародних конгресів залишається англійська [2].

Ураховуючи труднощі в засвоєнні студентами матеріалу, що пов'язані з мовним бар'єром, різними рівнями підготовки, з перших днів навчання професорсько-викладацький склад мусить прагнути досягти правильної орієнтації іноземних студентів. Надати їм можливість усвідомити: кожен із них відповідальний за себе, медична наука – найскладніша з наук, і лише мотивований підхід та постійна старанність у навчанні забезпечать кожному з них можливість опанувати нею [1; 4].

Актуальною залишається виховна робота викладачів і її вплив на формування свідомості студента – майбутнього лікаря. Як відомо, бажаного успіху виховної роботи можна досягти лише в разі, якщо на кафедрі буде панувати принцип, за яким викладач на кожному занятті, незалежно від того, буде це лекція чи практичне заняття, вважатиме своїм обов'язком проводити навчальний процес з іноземними студентами як єдину навчально-виховну дію. Перш за все, це стосується високої самодисципліни викладача, заздалегідь продуманої, хронологічно розрахованої програми заняття. Тільки за цих умов студент у особі викладача вбачає доброзичливу, високоінтелектуальну, інтелігентну особу, яка зацікавлена в передачі своїх знань, життєвого досвіду такою мірою, щоб студенту хотілося брати з нього приклад, бути схожим на нього, знати стільки, скільки знає він [6].

Разом з тим, навчальний процес у вищому навчальному медичному закладі не повинен перетворюватися на школярське натаскування, основний недолік якого в тому, що здобути таким пасивним способом знання короткочасні: їх вистачає лише на те, щоб студент зміг успішно скласти іспит. Принципово важливою є тактика надавати максимально можливу питому вагу самостійній роботі студентів у всіх видах практичних вправ. Адже довготривалими є лише знання, здобуті студентами активно, за рахунок особистого творчого потенціалу. Тому кожне практичне і лекційне заняття треба починати з мотиваційного аспекту вивчення навчальної теми, а викладач мусить мати клінічний досвід і добрі ораторські здібності, завдяки яким він зможе донести до майбутніх фахівців складові найскладнішої науки – медицини. Кожне практичне заняття при цьому має закінчуватися коротким підсумковим обговоренням наслідків засвоєння цього розділу студентом і оцінкою в журналі.

Для активації навчального процесу при вивченні дисципліни «Анатомія людини» дієвим виявляється залучення іноземних студентів до роботи студентського науково-дослідного гуртка кафедри. По-перше, при підготовці доповідей студенти, які готуються до виступу на засіданнях гуртка, більш поглиблено вивчають матеріал із досліджуваної теми, використовуючи велику кількість додаткової літератури, а Internet значно розширює їхній кругозір. По-друге, при роботі над виготовленням анатомічних препаратів іноземні студенти здобувають практичні навички.

Слід підкреслити, що такий «сухий» предмет, як анатомія людини також можна «оживити» ігровим методом. Наприклад, провести гру в слова. Ідея гри полягає в тому, що перший студент називає анатомічний термін, а наступний студент підбирає термін на літеру, якою закінчується перше слово. Наприклад: maxilla → argus → spatium etc. З метою ускладнення задач рекомендується проводити гру за певною тематикою: кісткова система, череп, м'язова система, внутрішні органи і т.ін. Під час гри перевіряються знання студентів з анатомії, з певної теми, визначається загальний рівень розвитку, вносяться корективи у вимову терміна: правильність закінчення, наголос. Така гра може займати не більше 5 хв. навчального часу і повністю замінити фронтальне опитування. Такі заняття оживляють атмосферу в навчальній кімнаті, спонукають студентів повторити пройдений матеріал [7].

Для кращої підготовки медичних кадрів потрібно також використовувати комп'ютерний або письмовий тестовий контроль, який дозволяє охопити значно більший обсяг навчального матеріалу і чітко розмежувати знання іноземних студентів, підвищити об'єктивність оцінок. Ситуаційні завдання дозволяють порівняльно оцінити модулі за ступенем їхньої складності, тобто виділити легкі, середні та важкі для сприйняття студентами, а це також важливо для вдосконалення навчального процесу. Цей метод дає можливість підготувати студентів до складання лі-

цензійного іспиту «Крок-1».

Бути чемним, стриманим, але досить вимогливим до кожного студента – це девіз викладача. Отже, основним мірилом якості роботи з іноземними студентами є чітко налагоджений навчальний процес, його органічне поєднання з практичною діяльністю. Важливу роль відіграє особистість викладача: як він спілкується з колегами, допоміжним персоналом, зі студентами. Викладач не має забувати, що і студент зі свого боку постійно оцінює його як особистість. У свою чергу, підготовка фахівців медичного та стоматологічного профілів має бути зорієнтованою на пріоритетні проблеми охорони здоров'я в Україні та світі, на напрями вирішення цих проблем через певні реформаторські дії в медичній галузі.

Тому поєднання різних методів викладання нового матеріалу з акцентом на зв'язку теоретичних тем із клінічними дисциплінами, застосування індивідуального підходу, використання новітніх наочних засобів, активізація самостійної позааудиторної роботи дозволять забезпечити успішне виконання англійськими студентами навчальної програми з анатомії людини.

Таким чином, щоб досягти максимального розвитку здібностей іноземних студентів і забезпечити якість підготовки фахівців на рівні міжнародних вимог, керівництво вищого медичного навчального закладу зобов'язується створити всі умови, аби студент зміг, більшою мірою самостійно, у відповідних клініках поступово оволодіти обраною ним спеціальністю лікаря. Завдання професорсько-викладацького складу при цьому полягає в тому, щоб методично забезпечити оптимальні можливості для самостійного засвоєння студентом відповідного розділу медичної науки і постійно контролювати цю роботу.

Список використаної літератури

1. Вища освіта в Україні: навч. посібник; за ред. В.Г. Кременя, С.М. Ніколаєнка. – К.: Знання, 2005. – 327 с.
2. Шляхи покращення успішності студентів фундаментальних кафедр медичних вузів на прикладі кафедри анатомії людини / Г.В. Довгаль, О.О. Нефьодова, М.Ю. Жаріков [та ін.] // Вісник проблем біології і медицини. – 2014. – Вип.2, т. 3 (109). – С. 94-97.
3. Мистецтво бути викладачем: практич. посіб. / [А. Брінклі, Б. Десантс, М. Флемм та ін.]; за ред. О.І. Сидоренка. – К.: Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2003. – 144 с.
4. Особливості викладання теоретичних дисциплін студентам факультету підготовки іноземних громадян у вищих медичних навчальних закладах / Т. В. Князевич-Чорна, М. І. Гришук, О. Г. Попадинець [та ін.] // Медична освіта. – 2011. – № 4. – С. 17-19.
5. Свінцицька Н.Л. Шляхи підвищення ефективності навчального процесу з анатомії людини / Н.Л. Свінцицька // Вісник проблем біології і медицини. – 2014. – Вип.2, т. 3 (109). – С. 101-104.
6. Фоміна Л.В. Педагогічні методи та технології навчання на сучасному етапі / Л.В. Фоміна, О.І. Геращенко, О.В. Самолисова // Формування сучасної концепції викладання природничих дисциплін у медичних освітніх закладах: матеріали VI міжрегіон. наук.-метод. конф. – Харків, 2012. – С. 98-105.
7. Klemperer G. The Elements of Clinical Diagnosis / G. Klemperer. – Charleston, SC: Nabu Press, 2010. – 254 p.
8. Savery John R. Overview of Problem-based Learning: Definitions and Distinctions // The Interdisciplinary Journal of Problem-based Learning (IJPBL), 1 (1). – 2006. – P. 9-20.

САМООСВІТА СТУДЕНТА ЯК ФАКТОР ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сидорова А.І., Павленко С.А., Павленкова О.В., Амосова Л.І., Ткаченко І.М.

ВДНЗУ України «Українська медична стоматологічна академія»

Стаття присвячена питанням самоосвіти студента, яка, на думку авторів, є вагомим компонентом у підготовці висококваліфікованого ерудованого професіонала.

Ключові слова: самоосвіта, самовдосконалення, пізнавальна діяльність.

Успішна робота вищого навчального закладу значною мірою залежить від удосконалення навчального процесу та покращення якості освіти. Однак, для вищої освіти важливо не лише накопичувати та передавати знання, а й формувати особистість, схильну до постійного професійного зростання і сприйняття змін.

Протягом життя людині доводиться змінювати поле своєї діяльності, і будь-яка подальша робота вимагає постійного розвитку навичок. Однією з головних навичок, яка має бути притаманною кожному висококваліфікованому фахівцю, є навичка самоосвіти, під якою розуміють самостійний спосіб отримання знань у певній галузі науки, мистецтва, техніки, політичного життя, культури, майбутньої спеціальності.

У психології самоосвіта розглядається як риса характеру наполегливих осіб, перевірка можливостей особи, яка намагається самовдосконалитися.

Самоосвіта – це по-справжньому вільний та складний вид освітньої діяльності студента вищого навчального закладу, оскільки він пов'язаний із процедурами саморефлексії, самооцінки, самоідентифікації особистості студента і нерозривно поєднаний із розробкою умінь і навичок самостійно набувати актуальні знання і трансформувати їх у майбутню практичну діяльність [1; 2].

Самоосвіта студента - це процес добровільної й усвідомленої пізнавальної діяльності, яка проводиться за його індивідуальним бажанням і охоплює:

- систематичну роботу з науковою та спеціальною літературою і звернення до фундаментальних літературних джерел (на паперових чи електронних носіях);
- аналіз матеріалу опрацьованих літературних джерел, перевірка їх на практиці;
- прослуховування лекцій, доповідей на семінарах, майстер-класах поза вищим навчальним закладом, у якому офіційно навчається студент;
- використання порад фахівців заради підвищення рівня власних знань чи професійної майстерності;
- дослідницька та наукова діяльність студента після досягнення певного рівня знань, участь у експериментах,

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І ПІДВИЩЕННЯ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ВНЗ <i>Погребняк О.І.</i>	170
УДОСКОНАЛЕННЯ КОМУНІКАТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДИТЯЧОГО СТОМАТОЛОГА НА ПІСЛЯДИПЛОМНОМУ ЕТАПІ ОСВІТИ ШЛЯХОМ СТВОРЕННЯ «СТОМАТОЛОГІЧНОГО» СПЕКТАКЛЮ <i>Поліщук Т.В., Труфанова В.П., Казакова К.С., Шешукова О.В.</i>	171
МЕТОДИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ ПРОИЗВОДСТВА КОМИССИОННЫХ СУДЕБНО-МЕДИЦИНСКИХ ЭКСПЕРТИЗ КАЧЕСТВА ОКАЗАНИЯ МЕДИЦИНСКОЙ ПОМОЩИ <i>Полякова Т.И., Шаталова Е.А., Макашев К.К., Колосов Ю.В.</i>	173
ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КРЕДИТНОЇ ТРАНСФЕРНО-НАКОПИЧУВАЛЬНОЇ СИСТЕМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ <i>Попова І. Б., Артеменко А.Ф., Васильєва К.В.</i>	174
УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ШКІРНИХ І ВЕНЕРИЧНИХ ХВОРОБ <i>Попова І.Б., Васильєва К.В., Артеменко А.Ф.</i>	176
ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ КЛІНІЧНОГО ЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ НА ПРОФІЛЬНІЙ КАФЕДРІ ФАКУЛЬТЕТУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ <i>Потяженко М.М., Соколюк Н.Л., Люлька Н.О., Кітура О.Є., Настрога Т.В.</i>	177
ЗНАЧЕННЯ ПОЗААУДИТОНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ <i>Похилько В.І., Траверсе Г.М., Цвіренко С.М., Чернявська Ю.І.</i>	179
НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА КАФЕДРІ МЕДИЦИНИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ З ОПЕРАТИВНОЮ ХІРУРГІЄЮ ТА ТОПОГРАФІЧНОЮ АНАТОМІЄЮ І ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ <i>Проніна О.М., Білич А.М., Коптев М.М., Половик О.Ю., Пирог-Заказнікова А.В.</i>	180
УДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ З «ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЯХ» І «ОСНОВ МЕДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ І ВІЙСЬК» <i>Проніна О.М., Шевченко В.В., Коптев М.М., Білич А.М.</i>	182
ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ЯК ОДНЕ З ПРОВІДНИХ ЗАВДАНЬ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ <i>Пустовойт Г.Л., Ярмола Т.І., Ткаченко Л.А.</i>	183
АКТИВІЗАЦІЯ Й ОРГАНІЗАЦІЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ У МЕДИЧНОМУ ВНЗ <i>Ряднова В.В., Безкоровайна І.М., Воскресенська Л.К., Пера-Васильченко А.В.</i>	184
ОПТИМІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ З ПИТАНЬ ВІЙСЬКОВОЇ ГІГІЄНИ ТА ГІГІЄНИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ У СТРУКТУРІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ГІГІЄНА ТА ЕКОЛОГІЯ» <i>Саргош О.Д., Катрушов О.В., Матвієнко Т.М., Горбенко Н.В., Четверикова О.П., Флока В.С.</i>	186
УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ ІЗ ФАХУ «УРОЛОГІЯ» <i>Саричев Л.П., Сухомлин С.А., Супруненко С.М.</i>	187
ФОРМУВАННЯ КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ АНГЛОМОВНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ» <i>Свінцицька Н.Л., Шерстюк О.О., Устенко Р.Л., Пілюгін А.В., Каценко А.Л.</i>	189
САМООСВІТА СТУДЕНТА ЯК ФАКТОР ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТА В СУЧАСНИХ УМОВАХ <i>Сидорова А.І., Павленко С.А., Павленкова О.В., Амосова Л.І., Ткаченко І.М.</i>	190
ПРОБЛЕМНІСТЬ ЯК МЕТОД АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ХІМІЇ <i>Сизоненко Н.В., Куценко Н.П.</i>	192
УДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ У ПРОЦЕСІ ПРАКТИЧНОГО НАВЧАННЯ <i>Синенко О. А., Варданян А. О.</i>	193
ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК У ІНФОРМАЦІЙНО-КОМП'ЮТЕРНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЯК ЗАСІБ УДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ <i>Сілкова О.В.</i>	195
СИСТЕМА ВИХОВНОЇ РОБОТИ ПІДГОТОВЧОГО ВІДДІЛЕННЯ ЯК ЗАСІБ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН ДО НАВЧАННЯ У ВНЗ УКРАЇНИ <i>Скальська С.А.</i>	196
ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ <i>Скікевич М.Г., Волошина Л.І., Соколова Н.А.</i>	197
ФОРМУВАННЯ КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ ЯК ЗАСІБ УДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ЛІКАРІВ <i>Скрипник І.М., Гопко О.Ф., Маслова Г.С.</i>	199
УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ НА ПІСЛЯДИПЛОМНОМУ ЕТАПІ ЗА ДОПОМОГОЮ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ <i>Скрипник І.М., Марченко А.В., Нідзельський М.Я., Давиденко Г.М., Чикор В.П.</i>	200